

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej (...) przy ul. (...) w Ł. przeciwko E. W., na skutek sprzeciwu pozwanej od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 kwietnia 2014 r., sygn. akt II Nc 282/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi:

- w punkcie 1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 15 198,92 zł wraz z odsetkami ustawowym od kwot:

a) 8 207,01 zł od dnia 25 marca 2014 r. do dnia 10 listopada 2015 r., wynoszącymi kwotę 1 379 zł,

b) 6 991,91 zł od dnia 16 lipca 2015 r. do dnia 10 listopada 2015 r. wynoszącymi kwotę 180,83 zł,

- w punkcie 2. zasądzoną w pkt. 1 wyroku kwotę 16 758,75 zł rozłożył na 84 raty miesięczne, płatne co miesiąc do 10-go dnia miesiąca, poczynając od grudnia 2015 r. z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, przy czym wysokość 83 pierwszych rat wynosić miała po 200 zł, a wysokość ostatniej 84-tej raty - 158,75 zł,

- w punkcie 3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 759 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, nie obciążając pozwanej obowiązkiem zwrotu tych kosztów w pozostałym zakresie ani obowiązkiem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że E. W. jest właścicielką lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul.(...) w Ł. i współwłaścicielką w 17/1000 części budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie tylko do użytku właścicielom poszczególnych lokali oraz w takiej samej części użytkownikiem wieczystym działki gruntu, na której budynek jest posadowiony. Na podstawie uchwał powodowej Wspólnoty zostały określone miesięczne zaliczki na koszty eksploatacji nieruchomości oraz na pokrycie remontów. Wspólnota pobiera także zaliczki na media tj. wodę, centralne ogrzewanie i wywóz nieczystości.

Łączne zobowiązania pozwanej wobec powodowej Wspólnoty wynosiły: za grudzień 2011 r. 461,06 zł (pomniejszone o rozliczenie CO i wywozu śmieci 167,32 zł, tj. 293,74 zł), za 2012 r. kwotę 4 473,52 zł, za 2013 r. kwotę 4 775,17 zł, za 2014 r. kwotę 4 517,45 zł, za 2015 r. (do czerwca) 2 048,21 zł. Pozwana nie dokonywała regularnych wpłat w/w zaliczek, a w 2011, 2014 i 2015 r. (do czerwca) nie dokonała żadnej wpłaty.

Między stronami toczyły się postępowania o sygn. akt II C 194/11 i II C 390/12 o należności za wcześniejsze okresy.

Pozwana uzyskuje środki finansowe w ramach wykonywania umowy zlecenia - świadczy usługi kosmetyczne z zakresu manicure, dochody z tego tytułu kształtują się od 300zł do 500zł. Wszelkie dochody z tego tytułu podlegają zajęciu przez komornika sądowego. Pozwana ma aktualnie zadłużenie także u innych podmiotów m.in. ZUS. Prowadzi gospodarstwo domowe razem z pozostającym pod jej opieką synem. U syna pozwanej wykryto zmianę o etiologii nowotworowej. Wskazane jest przeprowadzenie w pełni refundowanego zabiegu, lecz z uwagi na własną sytuację finansową i spodziewane wysokie koszty nie podlegającego refundacji dalszego leczenia koniecznego po zabiegu, pozwana po konsultacji z lekarzem odłożyła w czasie jego przeprowadzenie. Pozwana otrzymuje alimenty na syna. Spłaca kredyt hipoteczny w ratach miesięcznych 500 zł. Poności opłaty z tytułu gazu w wysokości 60 zł na dwa miesiące; należności z tytułu wskazań licznika przedpłatowego reguluje jeden z byłych mężów pozwanej. Pozwana nie ma krewnych, którzy mogliby świadczyć jej pomoc finansową. Aktualnie toczy się sprawa z powództwa E. W. przeciwko Miastu Ł. o odszkodowanie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne. Jako podstawę prawną roszczenia powoda wskazał przepisy art.13 -15 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 roku o własności lokali (Dz.U. z 2000 r. Nr 80 poz.903), zgodnie z którymi na właścicielu lokalu spoczywa obowiązek uczestnictwa w kosztach zarządu związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej; na pokrycie kosztów zarządu właściciele lokali uiszczają zaliczki w formie

bieżących opłat, płatnych z góry do 10 –go dnia każdego miesiąca. Pozwana nie kwestionowała ostatecznie wysokości dochodzonego roszczenia.

O odsetkach ustawowych Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 359 § 1 k.c. oraz na podstawie art. 482 § 1 k.c. Zgodnie z treścią art. 15 ust. 1 ustawy o własności lokali zaliczki na poczet kosztów zarządu płatne są z góry do dnia 10 każdego miesiąca. Od 10 dnia każdego miesiąca, w którym pozwana nie zapłaciła pełnej zaliczki, pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem swojego świadczenia, a powód ma prawo naliczania odsetek ustawowych, niezależnie od tego czy poniósł szkodę i niezależnie od przyczyn opóźnienia w zapłacie.

Działając na podstawie art. 320 k.p.c. Sąd Rejonowy rozłożył zasądzone w wyroku świadczenie na raty. Sąd wskazał, że ma to na celu uchronienie pozwanej od postępowania egzekucyjnego i umożliwienie jej spełnienia świadczenia dobrowolnie. W ocenie Sądu, pozwana jest w stanie spełnić świadczenie rozłożone na raty. To przekonanie wynika z faktu, że pozwana spłaca na podstawie porozumienia z bankiem kredyt hipoteczny po 500 zł miesięcznie. Interes powoda jest zabezpieczony, gdyż rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty nie pozbawia go prawa egzekwowania wcześniej zasądzonych należności w drodze egzekucji z nieruchomości, która bezpośrednio grozi już pozwanej. Ponadto o zastosowaniu wskazanej normy przekonało Sąd Rejonowy to, że do trudnej sytuacji majątkowej pozwanej doszło na skutek utraty klientów z powodu budowy linii tramwaju regionalnego.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając je w zakresie punktów 1a i 1b co do określenia daty końcowej naliczania odsetek ustawowych, co do punktu 2. o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty oraz w zakresie punktu 3. co do nieobciążenia pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powoda w kwocie 1 217 zł.

Pozwany zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

1. naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że pozwana przy „maksymalnej mobilizacji” jest w stanie stopniowo spłacić roszczenie powoda w 84 ratach, w sytuacji, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie potwierdza całkowitą niemożność spłaty należności powoda przez pozwaną nawet w ratach, ponieważ według zeznań pozwanej ZUS prowadzi egzekucję z jej wynagrodzenia za pracę, rozłożenie zaległości na raty nawet po 200 zł spowoduje, że pozwana nie będzie w stanie płacić bieżącego czynszu, o czym zeznała podczas rozprawy w dniu 30.10.2015 r., pozwana nie spłacała dobrowolnie należności wobec powoda od lipca 2015 r. do grudnia 2015 r., a także należności powoda zasądzonych uprzednio wyrokami Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawach o sygn. II C 194/11 oraz II C 390/12 (III Ca 1822/14), i to mimo rozłożenia na raty należności w sprawie II C 194/11 na 41 rat, pozwana nie wykazała żadnym dowodem, aby mogła spłacić powoda z zasądzonych prawomocnie należności w celu uniknięcia licytacji swojego lokalu,

2. naruszenie normy materialnoprawnej - art. 320 k.p.c. poprzez jego bezpodstawne zastosowanie i przyjęcie, że zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające rozłożenie zasądzonej należności na raty oraz że rozłożenie zasądzonej należności na 84 raty nie narusza uzasadnionego interesu powoda w sytuacji, gdy pozwana nie wykazała szczególnych okoliczności, które uniemożliwiają jej uzyskanie wyższych dochodów, pozwana nie przedstawiła żadnego dowodu na możliwość uzyskania środków na spłacenie powoda w zakresie należności już zasądzonych na rzecz powoda, należności zasądzone na rzecz Wspólnoty prawomocnymi wyrokami nie są spłacane przez pozwaną dobrowolnie i jest wszczęta egzekucja do lokalu powódki (na etapie po dokonanych opisie i oszacowaniu lokalu), a ponadto pozwana zeznała, że ma wielu wierzycieli, w tym ZUS, który zajmuje jej wynagrodzenie, uniemożliwiając powodowi zaspokojenie się z tego składnika majątku pozwanej,

3. naruszenie przepisu art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek upoważniający Sąd do odstąpienia od obciążenia kosztami zastępstwa procesowego strony przegrywającej, w sytuacji gdy strona pozwana nie udowodniła przyczyn niemożności podjęcia przez siebie lepiej płatnego zajęcia, nie wykazała wysokości swoich prawdziwych dochodów z uwagi na zawieranie umów nie zgłaszanych do Urzędu Skarbowego i ZUS.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punktach 1a i 1b poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda należności z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, uchylenie punktu 2. wyroku, zmianę punktu 3. poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda także kwoty 1 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego przed Sądem I instancji oraz zasądzenie od pozwanej E. W. na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu opłaty od apelacji i zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił wniosek pozwanej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona i doprowadziła do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Jakkolwiek kwestia rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty należy do władzy dyskrecjonalnej sądu i zależy od jego uznania, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, to zasadą jest zasądzanie całości świadczenia. Jedynie ważne względy mogą przemawiać za uznaniem, iż zostały spełnione przesłanki do zastosowania przepisu art. 320 k.p.c.

Zakres materialnoprawnej ingerencji sądu, dokonywanej w oparciu o wskazany przepis musi być interpretowany ściśle. Ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi wskazana norma, nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma bowiem ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat.

Przesuwając termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat, jednocześnie dochodzi do uchylenia stanu opóźnienia dłużnika, będącego wynikiem niespełnienia świadczenia w pierwotnym terminie.

Słusznie zatem Sąd Rejonowy zauważył, iż przy stosowaniu art. 320 k.p.c. rozsadnie winny podlegać wszelkie okoliczności danej sprawy, zarówno dotyczące pozwanego, jak i powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na konstatację, że zachodziły przesłanki do rozłożenia zasądzzonej należności na raty.

Pozwana na rozprawie w dniu 30.10.2015 r. przyznała, że w razie rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty po 200 zł miesięcznie nie będzie w stanie płacić bieżącego czynszu (protokół rozprawy k. 95 v.). Wynagrodzenie pozwanej jest w całości zajęte przez komornika, obciąża ją zadłużenie w ZUS-ie. Ponadto dokonuje spłaty kredytu po 500 zł miesięcznie. Twierdzenie pozwanej, że ma możliwość uzyskania dodatkowych środków od bliżej nieokreślonej osoby trzeciej jest całkowicie gołosłowne, zwłaszcza, że mimo poważnych trudności finansowych takiej pomocy nie otrzymała. Zadłużenie względem powodowej Wspólnoty utrzymuje się od wielu lat.

Także na etapie postępowania apelacyjnego pozwana nie przedstawiła dowodów, które pozwalałyby na przyjęcie, że doszło do istotnej poprawy jej sytuacji życiowej i majątkowej. W szczególności niepoparte dowodami okazały się być twierdzenia pozwanej o uzyskiwaniu dodatkowych dochodów. Na wezwanie Sądu Okręgowego pozwana przedstawiła „Porozumienie o współpracy” (k. 146), z którego wynika tyle tylko, że od dnia 3 czerwca 2015 r. do dnia 8 października 2015 r. zobowiązała się jako wolontariusz do bezpłatnych świadczeń na rzecz Centrum (...).

W konsekwencji rozłożenie pozwanej świadczenia na raty jest nie do pogodzenia z zasadami racjonalności, ekonomii i prowadzi do niesłusznego naruszenia interesu powoda. Pozwana, wbrew wywodom Sądu Rejonowego, nie ma dochodów pozwalających na terminowe uiszczenie zasądzonych rat.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego bardzo skromne możliwości majątkowe pozwanej nie dają realnej możliwości regulowania zasądzonego świadczenia w ratach. Z kolei bardzo niska ich wysokość skutkuje wydłużeniem okresu spłaty ponad rozsądną miarę z punktu widzenia strony powodowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone rozstrzygnięcie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zasądzając dochodzone roszczenie w całości. Spowodowało to konieczność zmiany daty końcowej naliczania odsetek za opóźnienie – do dnia zapłaty. Rozstrzygnięcie o odsetkach uwzględnia także nowelizację art. 481 k.c., będącego podstawą zasądzonych odsetek, dokonaną ustawą z 9.10.2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1830), obowiązującą od dnia 1.01.2016 r.

Wobec skuteczności podniesionych zarzutów Sąd Okręgowy uchylił punkt 2. zaskarżonego wyroku.

Korekty wymagało także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego. Sama tylko trudna sytuacja materialna pozwanej nie stanowi wystarczającej przesłanki do zastosowania art.102 k.p.c. Pozwana przegrała sprawę w całości, co uzasadnia obciążenie jej obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda wszystkich poniesionych kosztów procesu w postaci kosztów sądowych (opłata od pozwu 759 zł) oraz kosztów zastępstwa procesowego (1217 zł). Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda został ustalona na podstawie § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz.U. z 2013 r. poz.461 ze zm.)

Wskazane normy były także podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Złożyło się na nie wynagrodzenie pełnomocnika powoda, ustalone na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 przywołanego rozporządzenia 1 200 zł oraz opłata od apelacji - 838 zł.